

Η ΤΕΛΕΥΤΗ

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Τὸν Μιαούλην βαρέως ἀσθενοῦντα ἐπισκέφθη ὁ βασιλεὺς Ὁθων, πρὸς ὃν ὁ ψυχorroαγῶν θαλασσομάχος ἀνακαθήσας ἐπὶ τῆς κλίνης εἶπε κατὰ τὸν Π. Ἀργυρόπουλον τοὺς ἐξῆς λόγους :

« Δὲν μὲ μένουν πλέον εἰμὴ ὀλίγα στιγμαὶ ζωῆς. Βλέπω τὸν θάνατον ἔμπροσθέν μου, ἀλλὰ τὸν βλέπω μὲ πλήρη ἀταραξίαν ψυχῆς καὶ ἀποχαιρετῶ τὸν κόσμον εὐχαριστημένος. Ὅσα ἐπεθύμησα εἰς τὴν ζωὴν μου τὰ ἀπῆλαυσα. Εἶδον τὴν πατρίδα μου ἐλευθερωμένην ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς δουλείας καὶ τῆς βαρβαρότητος. Εἶδον τὸν θρόνον τῆς Μεγαλειότητός Σου ἐγγυητὴν ἀσφαλῆ τῆς τιμῆς, τῆς ζωῆς καὶ τῆς ιδιοκτησίας ἐκάστου τῶν συμπατριωτῶν μου, ἀνεγειρόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρειπίων τῆς πατρίδος. Εἶδον τέλος πάντων τὴν Μεγαλειότητά Σου ἀναβαίνουσαν εἰς τὸν θρόνον τοῦτον τὸν ὁποῖον ἡ Θεία Πρόνοια τῆς εἶχε προωρισμένον. Ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος ἠσφαλίσθη διὰ πάντα· δὲν μὲ μένει τίποτε πλέον νὰ ἐπιθυμήσω εἰς τὴν ζωὴν.

Αἱ τιμαὶ μὲ τὰς ὁποίας ἡ Μεγαλειότης Σου ἀντήμειψε τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας κόπους μου, ἡ εὐνοια τὴν ὁποίαν ἐδαψίλευσας πρὸς ἐμὲ, αἱ τιμαὶ καὶ ἡ εὐνοια τὰς ὁποίας ἀπῆλαυσα εἰς Μόναχον παρὰ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας Σεβαστοῦ Πατρὸς Σου, ἐπισφράγισαν τὴν εὐτυχίαν τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ζωῆς μου.

Συσταίνω, Βασιλεῦ, πρὸς τὴν Μεγαλειότητά Σου τοὺς συναγωνιστάς μου, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν ὄχι μόνον μὲ τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν πείναν καὶ μὲ τὴν δίψαν καὶ παντὸς εἶδους στερήσεις, ἕως οὗ νὰ ἴδουν νὰ λάμψη ἡ εὐτυχῆς ἡμέρα τῆς ἀναγορεύσεώς Σου εἰς τὸν Ἑλληνικὸν θρόνον. Συσταίνω ὁμοίως εἰς τὴν Βασιλικὴν Σου ἀγάπην τὰ μέλη τῆς οικογενείας μου, εἰς τὰ ὁποῖα ἔδωκα πλήρεις παραγγελίας νὰ τιμῆσωσι τὴν μνήμην μου μὲ τὴν πρὸς Σὲ ἀναλλοίωτον ἀφοσίωσιν, καὶ μὲ ὅσα ἔργα δύνανται νὰ συνεισφέρουν εἰς τὸ νὰ συνεχίσω τὴν τιμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος. Τὸ μέλλον τὸ ὁποῖον ἡ Βασιλεία Σου ἀνοίγει εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ γλυκύτερα παρηγορία ἣτις μὲ συνοδεύει εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Οἱ Ἕλληνες, Βασιλεῦ, καὶ εἰς τοὺς παλαιούς καὶ εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους ἦσαν φαίνεται προωρισμένοι

νὰ κατορθώσωσι μὲ μικρὰ μέσα μεγάλα ἀποτελέσματα, ἀλλ' ἀποχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, ἄλλοτε ἀπὸ τὰ μικρὰ σύνορα τῶν μικρῶν ἐπικρατειῶν καὶ ἄλλοτε ἀπὸ ἐμφυλίους διαφορὰς, παρέλκον τὰς ἰδίας των δυνάμεις. Σήμερον ἐνωμένοι ὑπὸ τὸ σκήπτρον Σου θέλουν συγκεντρώσει ὅλα τὰ μέσα των διὰ νὰ φέρουν εἰς εὐτυχῆς πέρας, ὅσα ἡ δόξα τοῦ Βασιλείου καὶ ἡ κοινὴ εὐτυχία ἀπαιτοῦν.

Δέξου, ὦ Βασιλεῦ, καὶ τελευταίαν φορὰν τὰς θερμὰς εὐχὰς τὰς ὁποίας ἀναπέμπω πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν κραταίωσιν τοῦ θρόνου Σου καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν λαῶν Σου. »

Εἰς ταῦτα ἄκρωσ συγκεινημένος ἀπήντησεν ὁ Βασιλεὺς :

« Δὲν δύναμαι νὰ σοὶ ἐκφράσω πόσον ἐπιθυμῶ νὰ διατηρηθῇ ἔτι πολὺν καιρὸν ἡ ζωὴ σου διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πόσον ἐπιθυμῶ νὰ σὲ βλέπω ἔτι πολὺν καιρὸν πλησίον μου, διὰ νὰ ἀκούω τὰς φρονίμους καὶ πατριωτικὰς συμβουλὰς σου. Τὰς ἐπιθυμίας σου θέλω προσπαθῆσαι νὰ τὰς ἐκτελέσω, καθ' ὅσον αἱ περιστάσεις μοὶ τὸ ἐπιτρέψωσι. Στρέφω τὰ βλέμματα σου πρὸς τὰ παρελθόντα, βλέπεις ὅτι ἡ ζωὴ σου ἐστάθη τόσον σωτήριος διὰ τὴν πατρίδα, ὅσον ἦτο ἔνδοξος καὶ διὰ σὲ τὸν ἴδιον καὶ διὰ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἰδέα ἐκ τῆς προσγενομένης ζημίας τοῦ θανάτου ἐνὸς πολεμιστοῦ τοσοῦτον ἐπισήμου καὶ τοσοῦτον ἀφωσιωμένου εἰς τὴν πατρίδα του, εἶναι ἰδέα θλιβερά καὶ διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ διὰ τὸν Βασιλέα του· καὶ ὁ πατὴρ μου ὁ Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας, ὅστις σοὶ ἀπέδειξε πόσον σὲ ἐκτιμᾷ θέλει πολὺ συμμεθεῖ εἰς αὐτὰ τὰ λυπηρὰ αἰσθήματα. Προωρισμένος ἀπὸ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν νὰ βασιλεύσω εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ πλείστου ποιοῦμαι ὅλας τὰς εὐγενεῖς πράξεις αἱ ὁποῖαι συνετέλεσαν εἰς τὴν δόξαν καὶ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο μὲ εὐχαρίστησιν ἐκφράζω τὴν βαθυτάτην μου εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς ἐξόχους ἐκδουλεύσεις τὰς ὁποίας ἐπρόσφερες εἰς τὴν πατρίδα. »

Η ΚΗΔΕΙΑ

Τὴν 13 περὶ τὴν 6 ὥραν ἐσῆκωσαν τὸν νεκρὸν ἀπὸ τὸ οἰκημῶν του ἀξιωματικοὶ θαλασσινοί· τὸν ἐσυντρόφευσαν τὰ μέλη τῆς οικογενείας του, οἱ ὑπουργοὶ μετὰ τοῦ Καγκελαρίου τῆς Ἐπικρατείας Κ. Ἀρμενσπέργη, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ὅλοι αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ αἱ

εὐρισκόμεναι εἰς τὴν καθέδραν, ξένοι δηλωματικοὶ καὶ ἀξιωματικοὶ θαλασσινοὶ καὶ πλῆθος μέγα τοῦ λαοῦ, καὶ μετὰ μεγάλης στρατιωτικῆς παρατάξεως, μετὰ πενθίμου μουσικῆς καὶ ψαλμοψαλμῶν τὸν ἔφεραν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ὅπου ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία,

καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἔμεινεν ὅλην τὴν νύκτα ἐκεῖ περιφρουρούμενος ἀπὶ μίαν ἐπιλέκτων φυλακὴν. Τὴν 14 περὶ τὴν 5 ὥραν τὸ πρωὶ συνήλθον πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του, ὁ Καγγελάριος, οἱ ὑπουργοὶ καὶ ὅλαι αἱ ἀρχαὶ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ μετὰ μεγάλης στρατιωτικῆς πεζῆς καὶ ἰππικῆς παρατάξεως, προπορευομένωνθ κανόνιων, ἔθεσαν τὸν νεκρὸν ἐπὶ πενθησκαπεὺς ἀμαξῆς συρομένης ἀπὸ 4 πενθηφόρους ἵππους καὶ μετὰ ψαλμωδιῶν καὶ μουσικῆς τὸν ἔφεραν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Πλήθος λέμβων τόσον τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ, ὅσον κ' ἐκείνου τῶν ξένων δυνάμεων, Ἀγγλων, Γάλλων

καὶ Αὐστριακῶν, ἦσαν ἔτοιμα καὶ ἐδέχθησαν καὶ τὸν νεκρὸν καὶ τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν καὶ τοὺς ἔφεραν εἰς τὴν παραλίαν τοῦ ἀκρωτηρίου Πειραιῶς, πλησίον εἰς τὸ μέρος ὅπου καὶ σήμερον ἀκόμη ὀνομάζουσι τάφον τοῦ Θεμιστοκλέους· ἐκεῖ πάλιν ἐγένινεν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ αἰδίου Μιαούλη δέησις καὶ ἐνεταφιάσθη. . . . Τέλος οἱ κανονοβολισμοὶ ἄρχισαν τόσον κατὰ ξηρὰν ὅσον καὶ κατὰ θάλασσαν, μετ' ὀλίγον ἄρχισαν καὶ τὰ πλοῖα τῶν διαληφθησῶν δυνάμεων, ὥστε διὰ πολλὴν ὥραν δὲν ἤκουε τις παρὰ ἓνα ἀκατάπαυστον κρότον. Ὁ κ. Π. Ἀργυροπούλος ἐξεφώνησε λόγον καὶ οὕτως ἐτελείωσεν ἡ κηδεῖα. (Ἐφημερίς Ἀθηῶν 18 ἰουνίου 1835.)

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

... Ἀπέθανε τέλος ὁ Μιαούλης!

Θρηνήσατε σεῖς ὅσοι φέρετε τὸ λαμπρὸν τοῦτο ὄνομα, τοῦ ὁποίου τὴν δόξαν ἐπροστάχθητε νὰ ἐξακολουθήσητε μετὰ τὴν ἀφοσίωσίν σας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα! Θρηνήσατε κρατεροὶ θαλασσινοὶ τῶν τριῶν νήσων μάρτυρες τῆς δόξης του καὶ συνχωρισταὶ του, σεῖς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς πατρίδος ἔθεσε πρὸ πολλοῦ τὸν στέφανον τῆς ἀθανασίας! Σύννεφον πένθους ἄς σκεπάσῃ τὴν γυμνὴν σου κεφαλὴν, ἀδάμαστε Ὑδρα! Ὑπερήφανος μεταξὺ τῶν κυμάτων ποῦ βρέχουν μετὰ σέβας τοὺς σκοπέλους σου, δεκατρεῖς χρόνους ἀπέστειλας τὰ παιδιά σου ὡσὰν Σπαρτιάτισσα ν' ἀποθάνουν τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον· καὶ τὰ παιδιά σου πειθό-

μενα εἰς τὴν φωνὴν σου, ἐπέστρεψαν θριαμβεύοντα ἢ ἐτάφησαν εἰς τοὺς διαφανεῖς τύμβους τῆς θαλάσσης. Θάρσει! ἐν ὅσῳ ὑπάρχουσιν ἔθνη ἐνθουσιῶντα διὰ τὴν ἐλευθερίαν, οἱ αἰῶνες θὰ διηγῶνται εἰς τοὺς αἰῶνας τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν τέκνων σου. Καὶ ἡμεῖς, ἀποθέτοντες τώρα εἰς τὸ παράλιον τὰ λείψανα τοῦ Μιαούλη πλησίον τοῦ Θεμιστοκλέους, εἰς σὲ μάλιστα ἔχομεν ἠτενισμένα τὰ ὄμματά μας. Στείλει, στείλει μετὰ τοὺς ἀνέμους τὰς τελευταίας σου εὐλογίας καὶ στεναγμοῦς, στείλει μετὰ τὰ κύματα τὰ ὑστερινά σου δάκρυα εἰς τὸν τάφον τοῦ Μιαούλη· καὶ ἡ ψυχὴ του θέλει σκιρτήσῃ καὶ θέλει ἀποκριθῆ τελευταῖον μετ' εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν μητέρα του Ὑδραν!

Π. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

Ἀπὸ τὰ δύο στοιχεῖα, γῆ καὶ πέλαγος, τὸ δεύτερον εἶναι τὸ πολυτιμότερον διὰ ἡμᾶς· φεύγουν οἱ στεριάαις, ἀπὸ παντοῦ ἀγναντεύομε θάλασσαν. Καὶ εἰς ταῖς ἡμέραις μας, ποῦ ἔντεσε νὰ ἔχωμεν δύναμιν, μετὰ σιταροκάραβα ἐπολεμήσαμε τὰ βασέλα· ὁ ἄξιος γεμιτζῆς παίρνει τὰ σοθράνα καὶ μάχεται μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν ἀνέμων, καὶ ἄς ἦναι μικρὸ τὸ καυκί του. Αὐτὴν τὴν τέχνην ἤξευρε ὁ περιόφημος Μιαούλης εἰς ταῖς ναυμαχίαις του μετὰ τὸν ἐχθρό. Μιὰ φορὰ μόνον ἔπεσε πολὺ σοταβέντο ὁ μακαρίτης διὰ δυστυχίαν μας καὶ δυστυχίαν του· ἄλλ' ἄς μὴν ξυοῦμε ταῖς πληγαῖς μας!

Θ. ΚΟΛΟΚΩΤΡΩΝΗΣ.

Ἡ στρατιωτικὴ δόξα εἶνε ἀτελής ὅταν δὲν στεφανοῦται ἀπὸ πολιτικὴν ἀρετὴν, ὅταν δὲν κοσμηθῆται μετὰ τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τὰ πλεονεκτήματα.

Εἴμεθα ἄνθρωποι καὶ πολῖται πρὶν ζωσθῶμεν τὴν ῥομφαίαν, καὶ δὲν γίνεται στυγερωτέρα μάλιστα τῆς κοινωνίας ἀπὸ τὴν ἀνωμαλίαν μεταξὺ τοῦ στρατιωτικοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ καρδίας τυραννικῆς καὶ ἀκοινωνήτου. Μάρτυρες εἴμεθα ὅλοι τῆς πολιτικῆς διαγωγῆς τοῦ Μιαούλη. Δὲν εἶνε παράδοξον φαινόμενον μεταξὺ τῆς συγκρούσεως τῶν πολιτικῶν παθῶν, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐχώριζον ἄλλοτε, μόνον τοῦ Μιαούλη τὸνομα νὰ τεθῆ εἰς ὀρίζοντα τόσον ὑψηλόν, ὥστε ποτὲ νὰ μὴν ἐκτοξευθῆ κατ' αὐτοῦ βέλος συκοφαντίας; Ὅχι διότι δὲν ὑπῆρξαν ἐνιότητινες φθονεροὶ τῆς δόξης, ὄχι διότι μερικοὶ δὲν ἐβαρύνθησαν νὰ βλέπουν τὸν Μιαούλην εἰς περιωπὴν ἀνέφικτον

(*) Ὑπαίνισσεται τὴν ἐν Πύρῳ πυρπόλησιν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου.